

УДК 373.5.015.31:17.022.1

ACTUALIZATION OF THE PROBLEM OF FORMATION OF SPIRITUAL AND MORAL QUALITIES OF SENIOR ADOLESCENTS BY MEANS OF MUSIC ART**АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ СТАРШИХ ПІДЛІТКІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА****Buzovskaya L.M. / Бузовська Л.М.***магістрантка кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії***Brezhneva S.B. / Брежнєва С.Б.***кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького*

Анотація. У публікації висвітлена проблема духовно-морального та естетичного виховання учнів старшого підліткового віку та означені орієнтири формування в них духовно-моральних якостей засобами мистецтва. Вирішення порушеної проблематики автори вбачають у відповідності упровадження в освітній процес закладів загальної середньої освіти концепції Нова українська школа, у змісті якої закладено орієнтування на загальнолюдські цінності та відведено особливе місце мистецтву, як чиннику формування духовно-моральних якостей школярів-підлітків. Найбільш ефективно формуються духовно-моральні якості засобами музичного мистецтва, адже його сутність відображає внутрішній стан людини, передає настрої, емоції, почуття, прагнення, які якнайкраще торкаються глибинної суті людської природи.

Ключові слова. музичне мистецтво, духовно-моральні якості, старші підлітки.

На сучасному етапі активного входження нашої країни в Європейський союз важливою умовою залишається збереження та збагачення українських національно-культурних традицій та можливості підвищення рівня духовної культури українців. Активне входження України у світовий освітній простір вимагає оновлення поглядів на традиційні підходи у вихованні підростаючого покоління. На сьогодні спостерігається у школярів старшого підліткового віку значне зменшення рівня моральності що не може залишити осторонь науковців різних галузей знань та привертає увагу педагогічної спільноти до вирішення однієї з найважливіших задач практичної діяльності закладів загальної освіти у формуванні духовної та високоморальної особистості, адже це майбутнє нашого суспільства.

Розвиток особистості засобами мистецтва впродовж багатьох віків і до сьогодні має визначальний характер. На сьогодні суспільної й особистісної значимості набуває проблема духовно-морального виховання молодого покоління на високих мистецьких зразках українського народу, які мають вплив на гармонійний розвиток як окремої дорослішої особистості, так і ефективним засобом духовного розвитку всього суспільства. Важливим завданням в цьому аспекті для української педагогіки є необхідність побудови навчально-виховної системи на фундаментальних джерелах національних традицій і музичній культурі нашого народу, адже духовно-моральний розвиток

учнівської молоді є національним інтересом нашої держави.

Пильну увагу до проблеми духовно-морального та естетичного виховання молодого покоління та необхідності звернення до виховного досвіду українського народу, його духовності і моралі звернуто в державних освітніх програмах та документах України, які регламентують стратегії розвитку української освітньої системи та дають прозорі напрями і механізми їх реалізації в галузі національного виховання. Серед них: «Закон України про освіту», Державна національна програма «Освіта. Україна XXI століття», «Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті», «Діти України», Концепції національного виховання, виховання дітей та молоді у національній системі освіти, сучасного українського виховання, «Національна доктрина розвитку освіти, захисту моралі та формування здорового способу життя громадян», концепція «Нова українська школа» та інші.

Проблема формування духовно-моральних якостей дорослішої особистості на різних історичних етапах, в контексті різних філософських і наукових парадигм осмислювалася як організація світобудови, соціального життя та існування суспільства як складного ієрархічного утворення, становлення, розвитку і соціалізації особистості. Те, чим керується людина у своїй поведінці, діях, вчинках, словах висвітлює її особистісну сутність, тобто те, що її наповнює – визначає хто вона є насправді. З давніх часів і до сьогодні філософи, мислителі, педагоги, громадські діячі визнавали музику ефективним засобом духовного та морального виховання особистості.

Духовно-моральне виховання є дуже важливим аспектом у особистісному становленні старших підлітків, адже воно спрямовується на прищеплення моральних почуттів, міцних людських відносин і переконань, свідомої особистісної потреби поводити себе згідно з моральними нормами, прийнятими в певному колі спілкування та сфері життя. До духовно-моральних якостей можна віднести почуття гідності, патріотизму, свідомої внутрішньої дисципліни та організованості, особистісної громадянської і соціальної позиції, культурну поведінку, що визначає людину як Людину та інші високі матерії. Мистецтво тут посідає важливе місце, адже його сутність відображає внутрішній стан людини, передає настрої, емоції, почуття, прагнення, які засобами мистецтва якнайкраще торкаються глибинної суті людської природи.

Виховні тенденції в галузі загальної освіти визначають пріоритетним планомірний, цілеспрямований вплив на духовно-моральний розвиток старших підлітків через організацію умов, в яких формується їхня духовна, емоційна, світоглядна сфера та особистісна і суспільна поведінка, що відповідає загальнолюдським та національним морально-етичним цінностям. Такими умовами на наше переконання є уроки музичного мистецтва, на яких духовно-моральне виховання відбувається тоді, коли моральні постулати тут закріплюються шляхом глибокого і яскравого емоційного впливу на учнів.

Проблема формування духовно-моральних якостей старших підлітків на уроках музичного мистецтва є особливо значущою для теорії та методики викладання музики у ЗСО, оскільки в учнів даного віку вже достатньо сформовані емоційно-образні сприймання світу через призму мистецтва,

ставлення до оточуючих, комплексно розвинуті музичні здібності, сформовані навички сприймання і виконання творів на духовну тематику, а тому одним з пріоритетних завдань музичного виховання старших підлітків – це виховання такого громадянина, який любить свою Батьківщину, поважає державу і її закони, толерантно ставиться до народів, що населяють країну, в якій він живе, прагне процвітання Вітчизни, пишається досягненнями країни і свого регіону.

Знайомлячи підлітків з українськими народними традиціями, музичними інструментами, зразками художньої культури, учитель музичного мистецтва підкреслює важливість патріотичних почуттів, виховує повагу до культури свого народу і допомагає школярам старшого підліткового віку зробити самостійні умовисновки, які сформують їхні духовно-моральні якості.

***Annotation.** The problem of the spiritual and moral and the aesthetic education of teenagers has been highlighted in the publication and the reference-point of the formation of the spiritual and moral qualities in them by means of art have been denoted. The authors recognize the solution of the raised problem in accordance with the implementation of the concept of the New Ukrainian School into the educational process of the institution of general secondary education, the orientation on the common to all mankind values are laid in the content and the special place is given to art as the factor of the formation of spiritual and moral qualities of the teenagers. Spiritual and moral qualities are the most effectively formed by the means of musical art, because its essence reflects the inner state of human, it conveys moods, emotions, feelings, desire, which touch the deep essence of human nature.*

***Key words.** musical art, spiritual and moral qualities, teenagers.*